

A „Törvényhatósági Levéltárosok Országos Egyesületé”-nek alapszabályai.

1. §. Az egyesület neve: Törvényhatósági Levéltárosok Országos Egyesülete. Az egyesület pecsétjének körirata: Törvényhatósági Levéltárosok Országos Egyesülete 1912.

2. §. Az egyesület székhelye: Budapest.

3. §. Az egyesület célja: a vármegyék és törvényhatósági joggal bíró városok levéltárosainak kari érdekeit, akár erkölcsi, akár jogi, anyagi vagy társadalmi jellegűek, védeni és előmozdítani; a kartársi szellemet összejövetel, felolvasások stb. rendezése által és szaklap szerkesztése útján is ápolni; a levéltárakban őrzött történeti anyag feldolgozása által a történettudományokat művelni és fejleszteni s a tagok szakművelődését minden téren előmozdítani.

4. §. Az egyesület tagjai: tiszteleti és rendes tagok.

5. §. Tiszteleti tag az, akit a közgyűlés ilyenként megválaszt.

6. §. Rendes tagok a vármegyéknek és törvényhatósági joggal felruházott városoknak bármily rangú levéltárosai lehetnek. A rendes tagok évi tagsági díja 10 korona, mely összeg félévenkénti részletekben is fizethető. A tagok az évi díj fejében kapják az egyesület szaklapját.

7. §. A rendes tagokat — írásbeli jelentkezésre — a választmány veszi fel.

8. §. Az egyesület működése összeesik a naptári évvel. Évközben belépő tagok az egész évi tagsági díjat fizetik. A belépés három évi díjfizetési kötelezettséggel jár.

9. §. A tagság megszűnik elhalálozás által, vagy ha az illető megszűnt köztisztviselő lenni; továbbá önkéntes kilépés által. Kilépését a tag csak a következő évre jelentheti be, legkésőbb a folyamatban levő év októberének elsejéig.

10. §. A tiszteleti tagok a közgyűléseken tanácskozási joggal résztvehetnek.

11. §. A rendes tagok a közgyűléseken szavazati joggal, továbbá cselekvő és szenvedő választási joggal bírnak.

12. §. Az egyesület ügyeit intézik: 1. a közgyűlés, 2. az igazgató-választmány.

13. §. Évenként legalább egyszer, lehetőleg a nyár folyamán rendes közgyűlést kell összehívni Budapestre, vagy az ország bármely

vidékére, a közgyűlés helye azonban az előző évi rendes közgyűlésen állapítandó meg. A tárgysorozatot magában foglaló meghívó legalább tíz nappal előbb elküldendő az összes tagoknak. Rendkívüli közgyűlés a választmány vagy hat rendes tag kívánatára a tárgy megnevezése mellett bármikor összehívható.

14. §. A közgyűlés tárgyai: az évi jelentés, évi számadás tárgyalása és a felmentvény feletti határozat; a jövő évi költségvetés és munkaprogramm megállapítása; tiszteleti tagok választása; a tisztviselők és a választmányi tagok megválasztása; törlés a tagok sorából; felebbezések elbírálása; a szaklap feletti intézkedés; az elnökség előterjesztéseinek s a tagok által a gyűlést megelőzőleg 48 órával előbb bejelentett indítványoknak tárgyalása; alapszabályok módosítása; az egyesületnek feloszlása feletti határozat; esetleges felolvasások.

15. §. A közgyűlésen jelenlevő tagok a számra való tekintet nélkül határoznak. A szavazás nyilvános, hat tag írásbeli kívánatára azonban titkosan ejtendő meg. A szavazatok egyenlősége esetén az elnök szavazata dönt.

16. §. A közgyűlés jegyzőkönyvét az elnök, jegyző és az elnök által előzetesen megnevezett két tag hitelesíti.

17. §. Az igazgató-választmány hatásköre kiterjed mindazon ügyekre, melyeket az elnökség saját hatáskörében el nem intézhet s amelyek a közgyűlés döntésének fentartva nincsenek.

18. §. Az igazgató-választmány tagjai: az elnök, két alelnök, főtitkár, két jegyző és pénztáros — mint az egyesület tisztviselői; továbbá háromtagú számvizsgáló bizottság és tizenkét választmányi tag.

19. §. A választmány évenként legalább egyszer, de négy tag kívánatára több alkalommal is ülésezik. A választmányi ülésen a jelenlevők szavazattöbbséggel határoznak.

20. §. A választmány határozatai a közgyűléshez felebbezhetők.

21. §. A választmányi ülések jegyzőkönyveit az elnök és jegyző írja alá.

22. §. A tisztviselők, számvizsgálók és választmányi tagok megbízatása 3—3 évre ter-

jed, de akkor újra megválaszthatók. A választmányi tagsági helyek egyharmadrésze azonban évenként kisorsoltatik és új választás útján töltenek be.

23. §. Az elnök képviseli az egyesületet kifelé, összehívja a közgyűlést és a választmányi üléseket s ezeken elnököl; aláírja a hivatalos kiadmányokat; gondoskodik a határozatok végrehajtásáról; pénztárvizsgálatokat tart; utalványoz a költségvetés keretén belül; őrzi az egyesület pecsétjét és pénztári ellenőrző naplót vezet.

24. §. Az elnököt — akadályoztatása esetén — az alelnökök helyettesítik.

25. §. A főtitkár támogatja az elnököt, illetve alelnököket; összeállítja az igazgatóválasztmány évi jelentését; aláírja az egyesület hivatalos kiadmányait az elnökkel együtt; őrzi az egyesület irattárát.

26. §. A jegyzők írják a közgyűlés és a választmányi ülések jegyzőkönyveit; végzik az írásbeli teendőket; vezetik a tagok nyilvántartását; aláírják a jegyzőkönyveket, jegyzőkönyvi kivonatokat és a főtitkár helyett más okiratokat az elnökkel egyetemben.

27. §. A pénztáros kezeli az egyesület pénztárát; naplót vezet; a tagdíj-hátralékokról kimutatást s minden év végével a közgyűlésre zárószámadást készít.

28. §. A számvizsgáló bizottság tételenként átvizsgálja jogilag és számszerűleg az évi számadást és arról jelentést tesz.

29. §. Az egyesület feloszlásának kérdésében a rendes tagok kétharmadrésze határoz. Határozatképtelenség esetén egy hó múlva új közgyűlés hivatik össze és akkor a jelenlevők szótöbbséggel határoznak.

30. §. Az egyesület vagyonának hováfordítása iránt a feloszlást kimondó közgyűs határoz.

31. §. A feloszlás és vagyonhováfordítás tárgyában hozott határozat foganatosítás előtt a m. kir. belügyminisztériumhoz terjesztendő fel.

32. §. Az alapszabályok módosítását kimondó közgyűlési határozatok jóváhagyás végett a m. kir. belügyminisztériumhoz felterjesztendőek.

33. §. Azon esetben, ha az egyesület a jelen alapszabályokban meghatározott célt és eljárást illetőleg hatáskörét meg nem tartaná, a királyi kormány által — amennyiben további működésének folytatása által az állam vagy az egyesületi tagok vagyoni érdeke veszélyeztetnék — haladéktalanul felfüggeszthető s a felfüggesztés után elrendelendő szabályos vizsgálat eredményéhez képest végleg fel is osztható, vagy esetleg az alapszabályok legpontosabb megtartására különbeni feloszlás terhe alatt kötelezhető.

Budapest, 1912. évi október hó 6-án.

Miskolczy-Simon János, *Popovits Sebő,*
főtitkár. elnök.

Hitelesítjük:

Romhányi János,

Baranyai Béla.

Szám 193197/1912.

V.—a.

Látta a magyar királyi belügyminiszter.

Budapest, 1912. évi december hó 13-án.

A miniszter rendeletéből:

Szabó,

miniszteri tanácsos.

A levéltárosok egyesülése.

A törvényhatóságok levéltárosai csendes elszigeteltségben éltek hosszú időn át és csak az utolsó tiz esztendőről lehet beszélni, mint az egyesülésre való törekvés idejéről. Az egyesülés gondolata a levéltárosi karnál is ugyanazokban az indítékokban találja magyarázatát, mint a többi tisztviselői mozgalmakban s maga a Vármegyei Tisztviselők Országos Egyesülete is

az első általános illetményrendezés alkalmával keletkezett.

A levéltárosok egyesülése azonban nem kizárólag a kenyérharc jegyében született, hanem több olyan körülmény hozta felszínre, mely a levéltárosok egyetemes szükségletét, tevékenységük egyöntetű szabályozását és lehetővé tételét volt hivatva szolgálni. Ezek közül csak

kettőt említünk fel: az egyik a levéltárak selejtezésének kérdése, melynek rendezését a V. Ü. Sz. kilátásba helyezte, s amely kérdésben ma is sötétben tapogatózunk; a másik a genealogiai tudomány széleskörű — mondhatnók divatos — mivelésével kapcsolatos; egy olyan nemességi kézikönyv szerkesztése, mely Nagy Iván alapvető munkájának hézagait lett volna hivatva pótolni és a vármegyék levéltárainak eddig ki nem meritett Nobilitaria anyagát rendszeres feldolgozásban juttatta volna a családtörténettel foglalkozók használatára.

Az anyagiás létkérdés mellett ime párhuzamosan jelenik meg a kötelességek pontos teljesítése, az egyöntetű levéltári gyakorlat után való vágyakozás és az irodalmi téren való érvényesülésre való törekvés; mindakettő olyan magasabbrendű erkölcsi szempont, amely figyelmet és méltánylást érdemel. Az első a tisztviselői lelkiismeret megnyilatkozása, a másik, az irodalmi munkálkodás kívánsága pedig beleilleszkedik a modern történetírás szolgálatába, mely a levéltári kutatásokon épül fel.

Az utolsó évtizedben a régi levéltárosi gárda megfogyatkozott; fiatal nemzedék nőtt helyébe, mely a levéltárosi hivatást nem tartja kimerítettnek a levéltárak megőrzésével és kezelésével, hanem belterjes munkára törekszik, igyekezőn a levéltár anyagával nemcsak megismerkedni, hanem abból az érdekeset feldolgozni és a nyilvánosság számára megnyitni. Nem tartozik e történeti vázlat keretébe a levéltárosok munkásságának részletezése; mindenestre keresni fogjuk az alkalmat, hogy erről is beszámoljunk és rácáfoljunk azon szélteben elterjedt bonmot-ra, hogy a levéltárosi állás szinekúra és időelőtti penzió. Az ilyen fölényes kézlegyintésekkel való elintézése e kérdéseknek már a félmúlté; a mai művelt közönség tudja már, hogy vannak levéltárak és közel idő kérdése a levéltárosi munka megbecsülése és érdem szerint való értékelése. Mint minden művelődési kérdés, úgy ez is lassabban megy át a köztudatba.

Az 1904: X. t. c. rendezte elsőnek a vármegyei tisztviselők illetményeit országszerte és ezzel megszűntek azok az egyenlőtlenségek, melyek a hasonló állású tisztviselők fizetése közt fennállottak. Ezt megelőzőleg az 1903.

évben tartottak Budapesten a vármegyei levéltárosok értekezletet, melyen az illetményrendezés kérdésével foglalkoztak. Ez az idézett törvény a levéltárost a IX. fizetési osztályba sorozta. Nem lennének igazságosak, ha elhallgatnók, hogy ezzel sok vármegyei kartársunk helyzetén történt segítség, főleg az erdélyrészi vármegyék levéltárosai érezték e törvény kedvezését.

A törvény azonban egy nagy sérelemmel sújtotta a levéltárak munkásait: megfosztotta őket az előmenetel lehetőségétől. Sajnos, ez a sérelem maig is fennáll. Osváth Lajos kartársunk (Bihar) 1907. évben felhívást küld a levéltárosoknak a VIII. fiz. osztályba való soroztatása érdekében. Osváth indítványa visszhangot kelt a kartársak körében és Romhányi János a mozgalomba új eszmét dob: az előléptetés mikéntjét a kvalifikációra alapítja. A mozgalom ezen az uton maradt azután és maig is ezen mederben folyik. Romhányi összegyűjti a levéltárosok személyi adatait, szolgálati, képesítési stb. viszonyait.

1908-ban az egyesülésének egy külső ok újabb lökést ad. Egy nemességi lexikon kiadásának terve merült fel, mely egy ismert nevű genealogus szerkesztése alatt volt megjelenendő. A dunántúli levéltárosok erre felhívást küldenek a kartársakhoz, hogy a lexikont ne egy karon kívül álló egyén, hanem a levéltárosok maguk szerkesszék és a vármegyei levéltárnokok országos egyesülete adja ki. Szept 8-án volt ez ügyben értekezlet Budapesten, ez azonban nem határozott a lexikon kiadása tárgyában.

Közben a fizetésrendezés ügye ismét napi-rendre kerül. Osváth Lajos alapszabálytervezetet dolgoz ki a megalakítandó egyesület számára. Az egyesület meg is alakul, de működést nem fejt ki, a lexikon kiadása is abban maradt. A sokat emlegetett Issekutz-féle tervezet ezalatt a Vármegyei Tisztviselők Országos Egyesülete megbízásából elkészül; itt is igyekeznek a levéltárosok sérelmeiket orvosoltatni és a tervező ezt méltányolja is¹⁾, de kevés gyakorlati eredménnyel.

1910—1912 évek azután az egyesülés történetében legnagyobb szerepet játszó és a legmozgalmasabbak. A városi levéltárosok

¹⁾ Vármegye, 1910. évi 25 sz.

részéről Koncz Ákos, Debrecen város érdemes főlevéltárosa indítja meg a mozgalmat és itt találkozik a vármegyeiek és városiak közös érdeke. Romhányi János hivatalosan beszerzett adatok alapján összeállítja a levéltárosok képezési kimutatását, amely érdekes eredményre vezetett: kiderült ugyanis, hogy a kar kétharmadrészének főiskolai végzettsége van és így ezzel kétségtelen jogot is szereztek a magasabb osztályokba való előlépésre. Romhányi egyúttal emlékirat tervezetet is készített a képviselőházhoz ez ügyben. 1911. év pünkösdjén tartott gyűlésen a levéltárosok helyzetének minden égető és megoldatlan kérdése felszínre került. A gyűlés határozatainak végrehajtása céljából Győrött tartanak értekezletet a levéltárosok megbizottai és itt abban történik megállapodás, hogy a levéltárosi állás értelmi színvonalának emelése legyen az első cél, melyhez csatlakozni fog az illetmények emelkedése is, mint következmény. Dr. Kiss István győri főlevéltárost bizta meg az értekezlet e memorandum kidolgozásával, amely a levéltárosok mai elhanyagolt helyzetére reámutatva, organikus reformok életbeléptetését hozta volna a kormánynak javaslatba.²⁾

A memorandumot Kőszeghi Sándor (Pestvármegye), Romhányi János (Nyitrávármegye) és Alapi Gyula (Komáromvármegye) főlevéltárosaiból álló bizottság szerkesztette meg az utóbbinak tervezete alapján és mellékletéül egy illetmény rendezési táblázatot állított össze az országos értekezlet megbízásából e sorok írója³⁾, amely a megharmadolási rendszeren épült fel. A 63 főlevéltárost és 14 allelevéltárost egységes státusba foglalva szolgálati éveik alapján a VII. VIII. és IX., illetve VIII. IX. X. fizetési osztályokba javasoltuk sorozni. Csatoltuk az emlékiratba a tervezet pénzügyi indokolását is és benyújtottuk Khuen Héderváry Károly gróf akkori miniszterelnök és belügyminiszternél.

Ezzel eljutottunk az egyesülés történeté-

²⁾ Dr. Kiss Istvánt időközben a debreceni református főiskola a történeti tanszékre megválasztotta rendes tanárrá.

³⁾ Készségesen küldi meg minden kartársnak, ki ez iránt érdeklődik.

nek utolsó állomásához: az 1912. évig. Mint mindannyiunk előtt ismeretes, az 1912: LVII. t.-c. újból szabályozta a vármegyei tisztviselők illetményeit és így a levéltárosokéit is. A törvény az 1911. évben benyújtott memorandumokból egyet vett át: a magasabb képezés honorálását, a fogalmazói vizsgát azonban nem teszi kötelezővé, de a VIII. fiz. osztályba lépteti elő azt, aki azt megszerzi. A főiskolai képezéssel bírónak 1000 K képezési pótlékot juttat — ha azt hivatalba lépésük előtt szerezték meg. A törvénynek tehát visszaható ereje van, és amit egyik kezével nyújt, a másikkal visszavonja. Harminchét főiskolát végzett főlevéltáros közül⁴⁾ tizenhárom kapta meg a pótlékot. A fősérelem most sincs orvosolva: a levéltárosokat a magasabb osztályba való előlépés reményétől ismét megfosztja, csupán szolgálati pótlékokat állapít meg számukra.

Az utolsó lökést a vázolt előzmények adták meg. Újból Koncz Ákos (Debrecen) áll a mozgalom élére és 1912 szept. 5-én országos értekezletre jönnek össze az ország levéltárosai. Az egyesülés előkészítésére Popovits Sebő (Bács Bodrog), Koncz Ákos (Debrecen), Molnár Mihály (Hódmezővásárhely), dr. Kungl Károly (Szabadka), Mikolczy-Simon János (Nógrád), és dr. Alapi Gyula (Komáromvármegye) tagokból álló bizottságot küldi ki az értekezlet, és ez év október 6-án megalakul a Törvényhatósági Levéltárosok Országos Egyesülete, melyben végre tíz év reménytelen küzdelme után egyesülnek a vármegyék és a törvényhatósági városok levéltárosai, hogy közös törekvéseiket, közös érdekeiket megóvják és győzelemre vigyék. Kimondják a lap megindítását is, hogy legyen egy közös kapocs, amely bennünket egybefűzzön. Adja Isten, hogy mindazon szép reménységek, melyeket ezekhez az egyesülési törekvésekhez fűzünk, valóra váljanak.

Az egyesület eddigi működéséről közzé tesszük alábbi aktáinkat.

Dr. Alapi Gyula.

⁴⁾ Ennyi főlevéltáros részére irányzott elő a törvény indokolása képezési pótlékot, tehát 37,000 K-t.

Jegyzőkönyv

melyet felvettünk Budapesten 1912. október 6-án a törvényhatósági levéltárosok országos egyesülete alakuló közgyűlésében.

Jelenvannak: Antalóczy Nándor (Békés), Baranyai Béla (Somogy), dr. Czobor Alfréd (Abauj), Dvortsák Győző (Sáros), Földvári Mihály (Tolna), Kőszeghi Sándor (Pest), Miskolczy Simon János (Nógrád), Petrovay György (Mármaros), Popovits Sebő (Bács-Bodrog), Romhányi János (Nyitra), vármegyei főlevéltárosok, Kovách Aladár (Tolna), allevéltáros, Molnár Mihály (Hódmezővásárhely), Rovács Albin (Komárom), városi főlevéltárosok és dr. Alapi Gyula Komáromvármegye főlevéltárosa mint jegyző.

Az egyesülethez való csatlakozásukat írásban jelentették: Balogh Gyula (Vas), Bartos József (Háromszék), Bodnár József (Fogaras), Dongó Gyárfás Géza (Zemplén), Dózsa Elek (Szilágys), Föglein Antal (Zólyom), Gorzó Bertalan (Szatmár), Gottmann István (Esztergom), Henter Gábor (Kisküküllő), Hortia Livius (Szeged), Kiss Gábor (Nagyküküllő), Molnár Géza (Alsófehér), Osváth Lajos (Bihar), Pethes Kálmán (Szolnok-Doboka), Sefesik Béla (Bars), Spalovszki Gyula (Pozsony), B. Szokoly Alajos (Hont), Tar Zoltán (Ugocsa), Thomae György (Beszterce-Naszód) vármegyei főlevéltárosok, Andretzky József (Baranya), dr. Demeter János (Alsófehér), Kiss Kálmán (Fogaras), allevéltárosok, Balogh Károly (Szabadka), Batka János (Pozsony), Bischoff Károly (Baja), Dabóczy István (Marosvásárhely), Hoffmann Endre (Pancsova), Kemény Lajos (Kassa), Konez Ákos (Debrecen), László Árpád (Kolozsvár), Sz. Szigethy Vilmos (Szeged), Tóth Ferenc (Temesvár) városi főlevéltárosok és Nagy Lajos (Temesvár) allevéltáros.

1. Popovits Sebő korelnök az ülést megnyitja és üdvözlő a megjelent kartársakat, Alapi Gyula dr.-t felkéri a jegyzőkönyv írására. — Vázolja a gyűlés egybehívásának célját, a levéltárosi kar sérelmeit, melyet az illetményrendezés alkalmával szenvedett. — Ennek orvoslására szükséges az országos egyesületbe való tömörülés. — Megállapítja, hogy az egyesülés gondolatát harminc vármegye főlevéltárosa és négy allevéltáros, valamint tizenegy törvényhatóságú város főlevéltárosa és egy allevéltáros helyesli — Felteszi a kérdést kívánják-e az országos egyesület megalakulását?

A közgyűlés egyhangú határozatával kimondja, hogy a Törvényhatósági Levéltárosok Országos Egyesületét megalakítja.

2. Miskolczy-Simon János az alapszabálykészítő bizottság előadója ismerteti az alapszabálytervezetet, melyet Osváth Lajos munkálatával egybevetve és pótolva az előadó fogalmazásában

A közgyűlés egyhangulag elfogad és kormányhatósági jóváhagyás céljából a belügyi m. kir. minisztériumhoz felterjeszteni rendeli.

3. Miskolczy-Simon János előterjeszti a belügyminisztériumhoz és az országgyűlés két házához benyújtandó, a levéltárosi kar sérelmeit tárgyoló emlékirat ter-

vezetét, melyhez Baranyai Béla, és dr. Czobor Alfréd szólottak.

A közgyűlés az emlékiratot elfogadja és a belügyminiszter urhoz való felterjesztését elrendeli, azonban az országgyűléshez való benyújtását mellőzi.

4. A tisztújítás rendjén Miskolczy-Simon János az elnöki tisztre érdemes kartársunkat Popovits Sebő főlevéltáros és tb. főjegyzőt ajánlja.

A közgyűlés Popovits Sebő Bács-Bodrog vármegye főlevéltárosát és tb. főjegyzőjét az egyesület elnökévé megválasztja.

Az elnök indítványára:

a közgyűlés alelnökké Kőszeghi Sándort, Pestvármegye főlevéltárosát, Konez Ákost Debrecen város főlevéltárosát és tb. tanácsnokát, főtitkárrá, Miskolczy Simon Jánost, Nógrádvármegye főlevéltárosát, jegyzőkké dr. Alapi Gyulát Komáromvármegye -- és Sz. Szigethy Vilmost Szeged város főlevéltárosait, pénztárossá: dr. Magasházy Bélát Borsodvármegye főlevéltárosát megválasztja.

Ugyancsak az elnök indítványára a választmányt következőkből alakítja meg:

Antalóczy Nándor (Békés), Baranyai Béla (Somogy), dr. Förster Jenő (Szepes) Kovách Aladár (Tolna), dr. Kungl Károly (Ujvidék), Lipkay Artur (Budapest), Molnár Mihály (Hódmezővásárhely), Osváth Lajos (Bihar), Petrovay György (Mármaros), Romhányi János (Nyitra), Rexa Dezső (Fejér), Sefesik Ferenc (Győr), városi és vármegyei főlevéltárosokból.

Az elnök indítványára a számvizsgáló bizottság tagjaivá:

Dongó Gyárfás Géza (Zemplén), Henter Gábor (Kisküküllő), és Kemény Lajos (Kassa), megválasztottak.

5. A főtitkár az eddigi kiadások utalványozását kéri

a közgyűlés ezzel az elnököt megbiznia.

6. Földvári Mihály (Tolnavármegye), főlevéltárosa az iránt tesz indítványt, hogy a levéltárosok a Vármegyei Tisztviselők Országos Egyesületéből testületileg lépjenek ki, mert ez Egyesület a levéltárosok kari érdekeit semminemű támogatásban nem részesítette.

A közgyűlés eszmecsere után elhatározta, hogy az indítványt oly értelemben teszi magáévá, hogy tagjai közül azokat, kik a V. T. O. E. tagjai felszólítja az onnét való válásra és velük ezért szolidaritást vállal.

7. Olvastatik Hoffmann Endre Pancsova főlevéltárosának indítványa, hogy az Egyesület intézzen folyamodványt a törvényhatóságú városokhoz levéltárosaiknak legalább a vármegyei levéltárosokéhoz hasonló illetményrendezésben illetve pótlékban való részesítése iránt.

Az indítványt a közgyűlés elfogadja és Molnár Mihály kartársunk sérelmének orvoslása iránt Hódmezővásárhely város törvényhatóságához külön kérelmet is intéz az Egyesület.

8. Kovách Aladár Tolnavármegye allevéltárosa az iránt tesz indítványt, hogy az Egyesület intézzen megkeresést a vármegyékhez, hogy levéltárosaikat a nem szorosán vett levéltári, hanem kezelési teendőktől mentesítsék.

A közgyűlés — bár az indítvánnyal teljesen egyetért — beható eszmecsere után e kérdésben nem foglal állást, mert ez az egyes törvényhatóságok autonóm jogkörébe tartozik és helyhatósági szabályrendeletekben gyökerezik, melyen csak kormányhatósági uton lehetne segíteni, ezért az ügyet kiadja a választmánynak javaslattétel végett.

9. Főtitkár előterjesztést tesz az Egyesület hivatalos lapjának kiadása iránt. — E kérdésben vita indul

meg, hogy negyedévi szemle, vagy havi folyóiratot adjon-e ki az egyesület? végül akképen határoz, hogy a folyóirat ügyet kiadja a választmánynak.

10. Az elnök a közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére Baranyai Béla és Romhányi János tagtársakat kéri fel és a közgyűlés berekeszti.

Kmft.

Dr. Alapi Gyula s. k. **Popovits Sebő** s. k.
Komáromvármegye főlevéltárosa és könyvtárőre, jegyző. Bács-Bodrogvármegye főlevéltárosa, és tb. főjz., elnök.

Hitelesítik:

Baranyai Béla s. k. **Romhányi János** s. k.
Somogym. főlevéltárosa. Nyitravmegye főlevéltárosa.

Jegyzőkönyv

melyet felvettünk Budapesten, 1913 február 23-án Popovits Sebő elnöklete és dr. Alapi Gyula jegyző működésével megtartott rendes közgyűlésünkben.

1. Az elnök megnyitván az ülést, üdvözlí a megjelenteket, egyuttal előadja jelentését az október 6-i közgyűlés által reábizottak végrehajtásáról. Az egyesület alapszabályait, memorandumát és a képesítési pótlék tárgyában szerkesztett kérvényét a kiküldött bizottság élén mult év december 10-én nyújtotta át Lukács László belügyminiszter urnak, ki Falcione Árpád orsz. képviselő szives és lekötelező közbenjárása folytán soron kívül fogadta a küldöttséget és azzal megjelent a miniszter úr előtt. Később Némethy Károly belügyi államtitkár úrnál tisztelgett és kérte ügyeinek jóindulatú elbírálását, melyet az államtitkár úr kilátásba is helyezett.

A jelentést tudomásul veszi a közgyűlés és Falcione Árpád orsz. képviselő úrnak, valamint az elnöknek szives fáradozásaiért köszönetét nyilvánítja.

2. Az elnök bemutatja a jóváhagyott alapszabályokat.

Tudomásul szolgál és 100 példányban kinyomatandó.

3. A hivatalos lap megindítása ügyében való teendők végzését a közgyűlés a jelenlevő Miskolczy Simon János, Romhányi János és dr. Alapi Gyula szerkesztő bizottsági tagokra ruházza és megbízást ad nekik, hogy belátásuk szerint, de sürgősen intézkedjenek a lap kiadása ügyében.

4. A főtitkár felolvassa jelentését az egyesület működéséről.

A gondosan szerkesztett jelentés a hivatalos lapban közlendő és ezzel kapcsolatban megbizza a közgyűlés a főtitkárt, hogy a még be nem lépett kartársakhoz intézzen megkeresést.

5. A főtitkár benyújtja elszámolását a hozzá befolyt pénzekről és kéri a pénztári maradvány átvételét.

A közgyűlés köszönetet mond a főtitkárnak, hogy dr. Magasházy Béla helyett a pénztárosi tisztet ideiglenesen vállalta és a pénztári tisztségre Rom-

hányi János vál. tagot kéri fel, akinek a pénztár a lezárt és felülvizsgált számadás kapcsán átadatott.

6. A részleges tisztujítás rendjén választmányi taggá Tóth Szabó Pál (Budapest) székesfővárosi levéltáros, számvizsgálóvá dr. Zseltvay János főlevélt. (Heves) egyhangulag megválasztatnak.

7. A pénztáros olvassa az 1913. év költségvetését, mely bevételben: tagsági díjakból 700 K, előfizetésekből 240 K, egyéb bevételekből 100 K, összesen 1040 K összegben, a kiadások: hivatalos lap előállítására 840 K, postabére 60 K, nyomtatványok 40, vegyesek 100 K — összesen 1040 K összegben irányoztatott elő.

A közgyűlés a költségvetést 1040 K bevétel és kiadás kereteiben megállapítja.

8. Az elnök bemutatja Molnár Mihály vál. tag kérvényét rangsorozás tárgyában.

Ez ügyben eljár az egyesület a belügyi államtitkár úrnál, újabb lépéseket ezúttal nem tesz, míg eljárása eredményéről nem értesül.

9. Dr. Zseltvay János indítványozza, hogy az egyesület közgyűlését vidéken tartsa; ugyanez ügyben Kőszeghy Sándor és Lipkay Artúr budapesti kartársak a közgyűlés helyéül alkalmas helyiségeket ajánlanak fel.

Az ajánlatokat köszönettel fogadja a közgyűlés és a jövő évi közgyűlés helyéül Debrecent jelöli ki, melynek előkészítését az elnökségre bizza.

10. Ugyanez dr. Zseltvay János kartárs indítványozza, hogy a megindítandó szaklapban nyisson teret a szerkesztőség a szakkérdések megvitatására és adjon szakvéleményeket.

A közgyűlés ezt elfogadja azzal a megszorítással, hogy felvilágosítással csak az egyesületi tagoknak és előfizetőinek szolgálhat a szerkesztőség.

A jegyzőkönyv hitelesítésére Kőszeghy Sándor és Lipkay Artúr tagtársakat kéri fel az elnök.

Ezzel a tárgysorozat kimerülván, elnök az ülést berekeszti:

Kmft.

Dr. Alapi Gyula s. k. **Popovits Sebő** s. k.
Komáromvármegye főlevéltárosa, jegyző. Bács-Bodrogvármegye főlevéltárosa, tb. főjz., elnök.

Titkári jelentés.

Tisztelt közgyűlés!

Országos Egyesületünk megalakulásának körülményeiről s az alakuló közgyűlésen nyert megbízatásainkról tisztviselőtársaim s a választmány nevében az alábbiakban van szerencsém röviden beszámolni.

Az 1912. évi legújabb státusrendezés tárgyalása idején tapasztaltuk, mennyire magunkra voltunk hagyva, mennyire szükségünk lett volna a tömörülésre s egy folyóíratra, melyben vitális érdekeinkért szót emelhettünk volna. A Vármegyei Tisztviselők Országos Egyesülete, amelynek csaknem valamennyien tagjai vagyunk vagy voltunk, hivatalos lapjában sohasem adott helyet közleményeinknek, holott a közigazgatás minden más ágazatának ügyét — a jegyzői karét is — százszorosan megtárgyalta annak idején is. Más organumokban pedig, noha jelentős számban lapszerkesztő emberek is vagyunk, fölöslegesnek tartottuk kari ügyünket vitatni.

Most ha talán megkértünk is az egyesüléssel, nem végeztünk hiábavaló és céltalan dolgot. Nemcsak az anyagi, hanem a szellemi érdek is indokoltá tette ezt a mozgalmunkat, melynek szálai már korábbi időkre is visszanyulnak. Ma még a törvényhatósági levéltárosok szakképzettsége az elavult törvény intézkedéseinek fogva több téren hiányos, — nem árt olykor-olykor gyakorlati szakkérdéseket vetni fel s azokat megvitatni mindnyájunk előtt, a szaklap hasábjain. Alkalmunk van itt közzétenni a levéltárak értékes adatait is. Hogy több kartársunk külön is szerkeszt ilyen történeti irányú folyóíratot, az egyáltalában nem érinti a Levéltárosok Lapját, mely nem területi jellegű lesz s így országos érdeklődésre tarthat számot.

Nekünk van a legjobb helyzetünk és alkalmunk arra nézve, hogy állandóan ellássuk azt értékes anyaggal. Ezuton is felkérjük azért az összes kartársakat a lap szellemi és anyagi téren való támogatására. Hisszük, hogy fennállása hamarosan megszilárdul s az a történetkedvelő közönségnek kedvelt olvasmánya s a levéltárosi karnak nélkülözhetetlen összekötő kapcsa lesz. Az első szám megjelenésének ide-

jéről, körülményeiről mai közgyűlésünk intézkedik.

Ami egyesületünk megalakulásának körülményeit illeti, azok körülbelől mindnyájunk előtt ismeretesek. Évekkel ezelőtt felmerült már annak az eszméje. Sokan érezték a szükségét, de a határozott lépés, az energia sokáig késett. Személyi és tárgyi okok hátráltatták. Mignem most teljesen megérett a dolog. Pár évvel ezelőtt a Nemesi Lexikon eszméje próbálta összehozni karunk egy csoportját. A terv megalapozása körüli aggályaimat 1911. tavaszán két röpiratban is kifejtettem a kijelölt ügyvezető Pálmay József genealógus érveivel szemben. A felmerült vitában még dr. Kiss István, Kőszeghi Sándor, Osváth Lajos és Romhányi János kartársak vettek részt. Miután karunk prestige-ének megóvása céljából a nyilatkozásra felhívott kartársak nagy többsége álláspontomra helyezkedett, a Lexikon ügye a jelzett kivitelen megdőlt.

Hogy az 1912. LVII. és LVIII. t.-c. ránk vonatkozó intézkedése „de nobis sine nobis” készült, hogy nem volt oly szerv, mely karunkat képviselhette, összességünk kivánalmait jogszerűen interpretálhatta volna: ez a körülmény adta tán az utolsó ösztönt jogi területben való tömörülésünkre, hogy jövőben a helyzet másként is alakulhasson. Tudjuk, hogy egyesülésben az erő. A közigazgatás több ágának funkcionáriusai, pl. polgármesterek, jegyzők, stb. külön szakegyesületbe is tagozódnak. Ez nálunk még indokoltabb. Pláne most, midőn a közigazgatás terén organikus reformok várhatók, melyek bennünket is a legközelebből érintenek.

Országos egyesületünk létrehozásában főként Popovits Sebő bács-bodrogmegyei főlevéltáros, tb. főjegyző és Koncz Ákos debreceni főlevéltáros, tb. tanácsnok buzgólkodtak. Nem feledkezhetünk azonban meg Osváth Lajosról sem, ki egyesületünknek régi szorgalmazója s ki kari érdekeinkben évek óta sokat fáradozott.

Egyesületünk előkészítésére Budapesten 1912. szeptember 5-én tartottunk értekezletet, mely után többen — mint megbizottak —

Némethy Károly belügyminisztériumi államtitkár elé járultunk, ki biztosította karunkat jóindulattól s megígérte, hogy benyújtandó emlékiratunkat a közel jövőben megvalósítandó közigazgatási reformok kérdésénél figyelembe fogja venni.

Popovits Sebő, mint az értekezleten küldött előkészítő-bizottság elnöke, október 6-ára Budapestre, a Pannónia szállóba hívta össze az alakuló közgyűlést, hol — mint a jegyzőkönyvből olvasható — szép számmal egybejövén megalakítottuk az egyesületet, elfogadtuk az előkészített alapszabályokat s az előterjesztett memorandumot. Tisztikarunk egyhangú választás útján a következőképen alakult meg: elnök Popovits Sebő, alelnökök Kőszeghi Sándor és Koncz Ákos, főtitkár Miskolczy-Simon János, jegyzők dr. Alapi Gyula és Sz. Szigethy Vilmos, pénztáros dr. Magasházy Béla, ki azonban a teendők végzésében akadályozva lévén, ügyei ellátásával ideiglenesen a főtitkár bízott meg az elnökség részéről.¹⁾ Továbbá három számvizsgáló és tizenkét választmányi tag választott a vármegyei és that. városi fő- és alleleváltárosok számarányának tekintetbe vételével.

A gyűlést követő választmányi ülésen szerkesztővé választott Baranyai Béla, főmunkatársak: dr. Alapi Gyula, Koncz Ákos, Miskolczy-Simon János és Romhányi János.²⁾

Mind az előértekezletről, mind az alakuló közgyűlésről részletesen és méltányosan emlékezett meg a fővárosi sajtó is.

Lukács László miniszterelnök — belügyminiszter azóta az alapszabályunkat 193197/1912. B. M. szám alatt jóváhagyta, az elnökünk vezetése alatt küldöttségileg átnyújtott emlékiratunkat pedig jóindulatú kijelentések mellett el-

1) Jelenleg Romhányi János a pénztáros. Szerk.

2) Miután Baranyai Béla az Országos Levéltárhoz neveztetett ki, a szerkesztőség újra alakult, a mai formájában. Szerk.

fogadta. A képesítési pótlék ügyében ugyanakkor felterjesztett beadványunk szintén elintézését nyert 193195 912 szám alatt.

Hozzánk fordult kartársaink ügyében, mint testület, több ízben eljártunk. Illetékes helyeken felemeltük szavunkat that. városi kartársaink ügyében, kiknek fizetési osztályokba sorozása és szolgálati pótlékokban való részesítése tekintetében a törvényhozás hiányosabban intézkedett.

Midőn örömmel jelentjük, hogy a vármegyék fő- és alleleváltárosai s a törvényhatósági jogú városok főleváltárosai és leváltárosai máris csaknem valamennyien egyesületünk zászlója alá sorakoztak, egyszersmind kérjük a még nem jelentkezett néhány kartársat is, hogy csatlakozásáról minél előbb sziveskedjék értesíteni bennünket. Kartársai és önmaga iránti érdekből is senki ne vonja ki magát egyesülésünkől. Oly kevesen vagyunk, hogy mindnyájunkra számítani kell, ha a jövőtől eredményt várunk, amiben bizton reménykedünk.

Egyesületünk még a kezdet stádiumában van, szélesebb körű tevékenységről nem számolhatunk be. Régi tervünk azonban ma már létező valóság, csak kitartás kell a jövőben is az önzetlen munkálkodáshoz és a támogatáshoz.

Abban a hitben, hogy a kartársi összetartás érzete, ügyeink iránti érdeklődés, édes hazánk fényes multjának megvilágításával a hazafias és tudományos célokért való lelkesedés körünkben nem megcsappanni, hanem mindinkább fokozódni fog a jövőben, országos egyesületünk intenzivebb működését e lap útján — Isten segítségével — megkezdjük. Az egyesület vezetősége részéről tagtársainknak az eddigi bizalomért hálás köszönetünket nyilvánítjuk s magunkat további jóindulatukba ajánljuk.

Budapest, 1913 február 23-án.

Miskolczy-Simon János
az Orsz. Egyesület főtitkára.